

*Практична робота №3
Джерела індивідуальних
відмінностей.*

*Особистість, індивід,
індивідуальність.*

*Білик Ірина
Барабаш Наталія
Муштук Юлія
Шевчук Лілія*

1. Взаємодія оточення та спадковості.

Відомо, що індивідуальні відмінності породжуються численними і складними взаємодіями між спадковістю і середовищем. Спадковість забезпечує стійкість існування біологічного виду, середовище - його мінливість і можливість пристосовуватися до умов життя, що змінюються.

Спадковість міститься в генах, що передаються батьками ембріонові при заплідненні. Якщо є неповнота генів, організм, що розвивається, може мати фізичні аномалії або психічні патології. Проте навіть в звичайному випадку спадковість допускає дуже широкий спектр варіацій поведінки, що є результатом підсумовування норм реакцій різного рівня - біохімічних, фізіологічних, психологічних, всередині меж спадковості кінцевий результат залежить від середовища

Таким чином, в кожному прояві активності людини можна знайти щось від спадковості, а щось - від середовища, головне - визначити міру і зміст цих впливів.

Вивчаючи процес
генетичного
контролю
психологічної ознаки,
психогенетика прагне
отримати відповідь на
наступні питання:

1. Якою мірою генотип визначає формування індивідуальних відмінностей? Строго кажучи, роботи Юнга показали, що і культура також є джерелом дуже стійких поведінкових проявів, закріплених в колективному несвідомому у формі архетипів, але їх збереження і прояви не можна довести природничо-науковими методами.

2. Який конкретний біологічний механізм цього впливу (на якій ділянці хромосом локалізовані відповідні гени)?

3. Які процеси сполучають білковий продукт генів і конкретний фенотип?

4. Чи існують чинники середовища, що змінюють досліджуваний генетичний механізм?

2. Сучасне розуміння спадковості і середовища. Складна структура середовища.

1. У середовища відсутні твердо фіксовані рамки в часі і просторі.
2. Воно впливає на всі відчуття відразу.
3. Середовище дає не тільки головну, але і другорядну (периферійну) інформацію.
4. Воно містить завжди більше інформації, чим ми здатні усвідомити.
5. Середовище сприймається у зв'язку з діяльністю.
6. Будь-яке середовище, разом з матеріальними особливостями, володіє психологічними і символічними значеннями.
7. Навколишнє середовище діє як єдине ціле.

Не заперечуючи внеску середовища і спадковості у формуванні індивідуальних відмінностей психіки, теорія диференційної психології йде по шляху уточнення цих понять. Спадковість стала розумітися ширше: це не просто окремі ознаки, що впливають на поведінку (наприклад, властивості нервової системи, як вважалося протягом довгого часу), але також і природжені програми поведінки, в тому числі і соціальної. Програми соціальної поведінки, число яких постійно збільшується, вивчаються соціологією. Поняття середовища теж змінилося. Це ряд стимулів, на які індивід реагує протягом всього життя. Це система взаємодій людини і світу.

3. Теорія

У. Бронфенбреннера про екологію розвитку дитини.

У. Бронфенбренер в своїй книзі "Екологія людського розвитку" представив екологічне середовище як систему з чотирьох концентричних структур.

Мікросистема – структура дій, ролей і міжособових взаємодій в даному конкретному оточенні.

Мезосистема – структура взаємовідношення двох і більше середовищ (сім'я і робота, будинок і група однолітків).

Екзосистема – середовище, в просторі якого відбуваються значущі події (круг спілкування).

Макросистема – субкультура (цінності, закони і традиції, яким слідує людина).

На думку У. Бронфенбренера, середовище містить два основні вимірювання: це види діяльності, в які залучена людина, і характеристики наставників (вчителів), яких вона вибирає для себе протягом всього життя. На різних стадіях розвитку людина, природньо, вибирає і міняє своє середовище, причому протягом життя роль власної активності у формуванні середовища постійно збільшується.

4. Поняття індивіда, особистості, інтегральної індивідуальності. (В. С. Мерлін)

В.С. Мерлін (1986):

1. Властивості організму:

- 1.1 біохімічні властивості;
- 1.2 загальносоматичні властивості;
- 1.3 індивідуальний стиль діяльності.

2. Психічні властивості:

- 2.1 темперамент;
- 2.2 властивості особи.

3. Соціально-психологічні властивості:

- 3.1 соціальні ролі в соціальній групі
- 3.2 соціальні ролі в історичних групах

Для того, щоб об'єднати характеристики індивіда і особи, В.С. Мерлін ввів поняття інтегральної індивідуальності. Мерлін, на відміну від А.Н. Леонтьєва, не протиставляв індивідуальні і особові риси, а прагнув їх підпорядкувати. Індивідуальне включається в неповторна біосоціальна система, що автономна, унікальна і саморегулюється. Вона включає багатовимірні і багаторівневі зв'язки, що охоплюють всі стійкі чинники індивідуального розвитку людини, ієрархічно підпорядковували в собі властивості всіх ступенів розвитку матерії – фізичні, біохімічні, фізіологічні, соціально-групові і суспільно-історичні. Це форма буття окремої людини, в рамках якої вона зберігає цілісність і тотожність самій собі в умовах безперервних зовнішніх і внутрішніх змін.

На виявлення конкретної дії біологічних чинників і направлена спеціальна теорія індивідуальності, в якій В. М. Русалов уточнив деякі положення вчення В.С. Мерліна про інтегральну індивідуальність [10]. Вона включає такі положення:

1. Біологічні чинники індивідуальності – це не тільки тілесна, морфофункціональна організація людини, але і програми поведінки, що створилася в процесі еволюції живого світу. Програми ці починають свою дію з моменту зачаття, і вже на третьому місяці життя ембріона виявляються стійкі форми індивідуальної поведінки.
2. Узагальнення природжених програм йде по трьох напрямках. Перший напрям – це динаміка енергетичної характеристики поведінки (витривалість, пластичність, швидкість). Другий – емоційні характеристики (чутливість, лабільність, домінуючий настрій). Третій – переваги стимульного середовища, когнітивного стилю.

**5. Спеціальна теорія
інтегральної індивідуальності
В. М. Русалов**

3. Формальні властивості (традиційно об'єднуючі під загальним терміном "темперамент") включаються в більш високоорганізовані структури особистості.

4. Формально-динамічні характеристики не тільки виступають як передумови і умови діяльності, але і впливають на її динаміку, своєрідність і стиль, тобто можуть визначати кінцеві результати діяльності. Таким чином, формально-динамічні властивості, представляють деяку свободу у виборі стилю діяльності, проте задають межі її можливої продуктивності.

Дякуємо за увагу!!!

Тяклемо за лваслі!!!

